בְּאֵר הַגּוֹלָה

רעט: הִלְכוֹת עֵרוּבֵי תְּחוּמִין סִימָן תטו

לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה (ב) שֶׁל (א) נִשּׂוּאִין, אוֹ [ג]לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ (ג) אוֹ (ג) [ד]חֲבֵרוֹ שֶׁבָּא מִן הַדֶּרֶךְ, (ד) וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ. הַגָּהּ: אוֹ שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ לְטַיֵּל בְּיוֹם טוֹב אוֹ שַׁבָּת (ה) בְּפַרְדֵּס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׂמְחָה, בָּזֶה מִקְּרֵי דְּבַר מִצְוָה (תרומת הדשן סימן ע"ז), אוֹ [ה]מִפְּנֵי הַיִּרְאָה, כְּגוֹן שֶׁהָיָה רוֹצֶה לִבְרֹחַ (ו) מִן הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אוֹ מִן הַלִּסְטִים וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, (ז) (וְאָז מֻתָּר לוֹ לֵילֵךְ אֲפִלּוּ לִדְבַר הָרְשׁוּת) (טור והגהות אשר"י פרק (בכל מערבין) [כיצד משתתפין (פ"ח סי' א)]). [ו]וְאִם עֵרַב שֶׁלֹּא לְאֶחָד מִכָּל אֵלּוּ, אֶלָּא לְדִבְרֵי הָרְשׁוּת, הֲרֵי זֶה עֵרוּב: ב [ז]אֵין מְעָרְבִין (ח) עֵרוּבֵי תְחוּמִין בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, (ט) * [ח]וְאִם עֵרַב, (י) עֵרוּבוֹ עֵרוּב: ג (יא) [ט]אָמְרוּ לוֹ שְׁנַיִם צֵא וְעָרֵב עָלֵינוּ, אֶחָד עֵרַב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם וְאֶחָד עֵרַב עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, זֶה שֶׁעֵרַב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם * נֶאֱכַל עֵרוּבוֹ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְזֶה שֶׁעֵרַב עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת נֶאֱכַל עֵרוּבוֹ מִשֶּׁחָשֵׁכָה, (יב) [י]שְׁנֵיהֶם קָנוּ

ג מִשְׁנָה שָׁם ל"ו (ע"ב).
ד רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק (ב') [ו'] מֵהִלְכוֹת עֵרוּבִין (ה"ו).
ה שָׁם בַּמִּשְׁנָה. ו טוּר בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם שָׁם.
ז מִשְׁנָה שַׁבָּת ל"ד (ע"א), כְּדִמְפָרֵשׁ לָהּ שָׁם בַּגְּמָרָא.
ח טוּר בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם שָׁם (הי"ג). ט שָׁם בַּגְּמָרָא ל"ד (ע"א) וּבְעֵרוּבִין ע"ו (ע"א). י רַמְבַּ"ם שָׁם, וְכֵן פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (שבת לד. ד"ה ה"ג ספקא).

בְּאֵר הֵיטֵב

א (א) נִשּׂוּאִין. אֲבָל בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל אוֹ בַּת תַּלְמִיד חָכָם לְעַם הָאָרֶץ, אֵינוֹ מִצְוָה. גְּמָרָא פְּסָחִים. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תר"ע סָעִיף קָטָן ד' דְּאִם אוֹמְרִים שִׁירוֹת וּזְמִירוֹת הֲוֵי סְעוּדַת מִצְוָה, עַיֵּן שָׁם: (ג) חֲבֵרוֹ. אֲפִלּוּ אֵינוֹ חָכָם, אוֹ שֶׁיָּצָא לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי רַבִּים, אוֹ שֶׁהָיָה חוּץ לְעִירוֹ וְצָרִיךְ לֵילֵךְ לְבֵיתוֹ. שֶׁלְּטֵי גִּבּוֹרִים (כז. אות א).

בֵּאוּר הֲלָכָה

זִכָּה לָהֶם בָּעֵרוּב עַל יְדֵי אַחֵר אוֹ שֶׁהִגְבִּיהוּ בְּעַצְמוֹ. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הַרְבֵּה אֲנָשִׁים טוֹעִין בָּזֶה, וְסוֹבְרִין שֶׁכֵּיוָן שֶׁבַּעַל הַבַּיִת הִנִּיחַ הָעֵרוּב, מֻתָּרִין כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ לֵילֵךְ עַל סְמַךְ זֶה:

ב * וְאִם עֵרַב עֵרוּבוֹ עֵרוּב. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"י). וְהִנֵּה לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְקַמֵּיהּ (ד"ה ויש) דְּרֹב פּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ כְּהַיֵּשׁ חוֹלְקִין דִּבְסָמוּךְ, מִמֵּילָא כָּאן אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי אִם הִנִּיחַ הָעֵרוּבֵי תְחוּמִין בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּרַבִּי יְהוּדָה, דִּלְרַבִּי יוֹסֵי זֶה הַזְּמַן הוּא עֲדַיִן יוֹם גָּמוּר [כִּבְשַׁבָּת ל"ד (ע"ב) עַיֵּן שָׁם], יֵשׁ לְהָקֵל:

ג * נֶאֱכַל עֵרוּבוֹ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. נִסְתַּפַּקְתִּי אִם נֶאֱכַל בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמַתְחִיל תֵּכֶף אַחַר שְׁקִיעָה, נַמִּי מְהַנֵּי, אוֹ דַּוְקָא בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּרַבִּי יוֹסֵי דְּהוּא אַחַר דִּשְׁלִים בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּרַבִּי יְהוּדָא. אֲבָל הָא לֹא מְסַפְּקִינָא בְּמִי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לִדְבַר הָרְשׁוּת, דְּכֵיוָן שֶׁיּוֹשֵׁב שָׁם בְּעַצְמוֹ וְקוֹנֶה שְׁבִיתָה בִּישִׁיבָתוֹ, אֲפִלּוּ לִדְבַר הָרְשׁוּת מֻתָּר. (ג) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין חִלּוּק בֵּין פַּת וּבֵין רַגְלָיו, לְעוֹלָם אֵין מְעָרְבִין לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא לִדְבַר מִצְוָה. וּבִמְקוֹם (ג) צֹרֶךְ יֵשׁ לְהָקֵל כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה: (ב) שֶׁל נִשּׂוּאִין. וְהוּא הַדִּין סְעוּדַת (ד) אֵרוּסִין אוֹ סְעוּדַת (ה) קִנְיָן שֶׁנּוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת עַכְשָׁיו, שֶׁגַּם אֵלּוּ סְעוּדַת מִצְוָה הֵם. נִשּׂוּאֵי בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל עַם הָאָרֶץ אוֹ בַּת תַּלְמִיד חָכָם לְעַם הָאָרֶץ, אֵינָהּ סְעוּדַת מִצְוָה [גְּמָרָא (פסחים מט.)]. וּבִתְשׁוּבַת חַוּת יָאִיר (סי' ע) כָּתַב, דְּעַכְשָׁיו אֵין לָנוּ עַם הָאָרֶץ שֶׁדִּבְּרוּ חֲכָמִים כָּאן [אִם לֹא כְּשֶׁיָּדוּעַ (ו) שֶׁהֵם מְזַלְזְלִים בַּמִּצְוֹת, דְּלֹא עֲדִיפָא מֵעַם הָאָרֶץ הַמֻּזְכָּר בַּשַּׁ"ס], וְכָל שֶׁכֵּן אִם הוּא (ז) בַּת עַם הָאָרֶץ לְעַם הָאָרֶץ, דִּלְכֻלֵּי עָלְמָא הֲוֵי סְעוּדַת מִצְוָה. אָכֵן אִם יָדוּעַ שֶׁלֹּא יִנְהֲגוּ שָׁם כַּדָּת וְיִרְקְדוּ שָׁם בַּחוּרִים וּבְתוּלוֹת יַחַד, בְּוַדַּאי אֵין כָּאן מִצְוָה לְעָרֵב כְּדֵי לֵילֵךְ לְשָׁם וּלְשַׂמְּחָם, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן של"ט (ס"ג) בְּבֵאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל לְהָקֵל, וּגְדוֹלָה מִזּוֹ כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים בְּאֶבֶן הָעֶזֶר סִימָן ס"ב דְּאֵין נָכוֹן לְבָרֵךְ בִּכְגוֹן זֶה שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ, אִם לֹא שֶׁבַּהֲלִיכָתוֹ שָׁם יוּכַל לְמָנְעָם מִזֶּה, בִּכְגוֹן זֶה בְּוַדַּאי מִצְוָה לֵילֵךְ שָׁם: (ג) אוֹ חֲבֵרוֹ. אֲפִלּוּ (ח) אֵינוֹ חָכָם, דַּחֲשִׁיב זֶה מִצְוָה, כֵּיוָן שֶׁבָּא מִן הַדֶּרֶךְ. וְדַעַת הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג) דְּבַחֲבֵרוֹ (ט) חָכָם מַיְירֵי: (ד) וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ. כְּגוֹן שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי רַבִּים, אוֹ לָלֶכֶת לִבְרִית מִילָה, אוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן, וְכֵן כְּשֶׁהָיָה חוּץ לְעִירוֹ וְרוֹצֶה לָבוֹא לְבֵיתוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. אָכֵן לְפִדְיוֹן שְׁבוּיִים וַחֲכָמָה הַבָּאָה לְיַלֵּד וְהַבָּא לְהַצִּיל מִן הַכּוּתִים, יוֹצְאִים אַף בְּלֹא עֵרוּב [אַחֲרוֹנִים]: (ה) בְּפַרְדֵּס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׂמְחָה. מִיהוּ פָּשׁוּט דְּמַיְירֵי בְּשִׂמְחָה שֶׁל הָתֵּר, אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁמָּצוּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּאֵיזֶה מְקוֹמוֹת בַּעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁעוֹסְקִין שָׁם בְּהוֹלְלוּת וּבְהִתְעָרְבוּת זְכָרִים וּנְקֵבוֹת, לָזֶה בְּוַדַּאי אֵין לְעָרֵב, דְּמִקְּרֵי דְּבַר עֲבֵרָה וְלֹא דְּבַר מִצְוָה, וּכְבָר צָוְחוּ עַל הוֹלְלוּת זוֹ כַּמָּה גְּדוֹלִים, וְהַשּׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מִלֵּילֵךְ שָׁם, וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תהלים א א) 'אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ' וְגוֹ': (ו) מִן הַכּוּתִים. שֶׁיְּצַעֲרוּ (י) אוֹתוֹ אוֹ יִגְבּוּ מִמֶּנּוּ מָמוֹן. וְאִם יֵשׁ בָּזֶה חֲשַׁשׁ סַכָּנָה, אַף בְּלֹא עֵרוּב מֻתָּר לִבְרֹחַ [אַחֲרוֹנִים]: (ז) וְאָז מֻתָּר. קָאֵי עַל כָּל הַסָּעִיף הַנַּ"ל, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּכֵיוָן דְּקָנָה שָׁם עֵרוּבוֹ מִשּׁוּם צֹרֶךְ מִצְוָה, מֻתָּר לוֹ לָלֶכֶת אַלְפַּיִם (יא) אַף לִדְבַר הָרְשׁוּת: ב (ח) עֵרוּבֵי תְחוּמִין. דְּעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן רס"א סָעִיף א', וְעֵרוּבֵי תְחוּמִין חֲמִיר מִמֶּנּוּ (יג) דְּיֵשׁ סְמָךְ לְעֵרוּבֵי תְחוּמִין מִקְּרָא: (ט) וְאִם עֵרַב וְכוּ'. מִשּׁוּם דְּאִסּוּר תְּחוּמִין הוּא דְּרַבָּנָן וּסְפֵקָא לְקוּלָא. (יג) וּמִכָּל מָקוֹם סָפֵק הֻנַּח הָעֵרוּב אוֹ לֹא, גָּרַע מִזֶּה, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן ת"ט סָעִיף ו', עַיֵּן שָׁם: (י) עֵרוּבוֹ עֵרוּב. וְהַיֵּשׁ חוֹלְקִין דְּסָעִיף ג' (יד) סְבִירָא לְהוּ גַּם בָּזֶה דְּפָסוּל, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה לָעֵרוּב חֶזְקַת כַּשְׁרוּת: ג (יא) אָמְרוּ לוֹ שְׁנַיִם וְכוּ'. דִּין זֶה נִזְכָּר לְעֵיל בְּסִימָן שצ"ג סָעִיף ג', אֶלָּא דְּשָׁם מַיְירֵי לְעִנְיַן עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, וְהָכָא קָא מַשְׁמַע לָן דְּאַף לְעִנְיַן עֵרוּבֵי תְחוּמִין גַּם כֵּן דִּינָא הָכִי. וְהַיֵּשׁ חוֹלְקִים סְבִירָא לְהוּ דְּדַוְקָא בְּעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת הַקַּלּוּ בָּזֶה, אֲבָל לֹא בְּעֵרוּבֵי תְחוּמִין, וְאֵינוֹ קוֹנֶה הָעֵרוּב (טו) אֶלָּא דַּוְקָא הָרִאשׁוֹן, מִשּׁוּם דְּמוֹקְמִינַן לָעֵרוּב אַחֶזְקָתֵיהּ וּבְוַדַּאי הָיָה קַיָּם עַד הַזְּמַן שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַיֵּם, אֲבָל לֹא לַשֵּׁנִי דְּהִנִּיחַ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, דְּאֵין שַׁיָּךְ בָּזֶה חֲזָקָה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ויש) שֶׁכָּתַבְנוּ דְּרֹב רִאשׁוֹנִים סְבִירָא לְהוּ כְּדֵעָה זוֹ: (יב) שְׁנֵיהֶם קָנוּ עֵרוּב. דִּלְכָל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

רַב יוֹסֵף, אַף בְּדִיעֲבַד לֹא הָוֵי עֵרוּב, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר גְּאוֹן יַעֲקֹב בְּדַעְתּוֹ, וְגַם מִסְתַּבְּרָא דְּקָאֵי בְּשִׁטַּת רַבֵּנוּ יוֹנָתָן (שם) דְּמַתִּיר אַף לְכַתְּחִלָּה], וְכֵן הוּא גַּם דַּעַת רַשִׁ"י (פסחים מט. ד"ה לשבות) לְפִי מַה שֶּׁפֵּרְשׁוּ הַבַּ"ח וּמָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תמ"ד (ס"ק יג), וְכֵן הוֹכִיחוּ מֵהַטּוּר שָׁם, וְכֵן הִסְכִּים שָׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְדִינָא: (ג) הוּא דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת (שם ד"ה לשבות) וְהָרֹא"שׁ (פסחים פ"ג סי' ח) פֶּרֶק אֵלּוּ עוֹבְרִין, וְכֵן הָרַמְבַּ"ם (עירובין פ"ו ה"ו) סָתַם בָּזֶה, וְכֵן הִסְכִּים בְּסֵפֶר אֶבֶן הָעוֹזֵר (סי' חטו ס"ג), דְּלֹא כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם, וְכֵן הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) כָּתַב שֶׁאֵין לְהָקֵל כִּי אִם לְצֹרֶךְ גָּדוֹל דְּגַם מַשְׁמָעוּת רַבֵּנוּ יְרֻחָם (נתיב יב חי"ח) וּמַהֲרִי"ל (מנהגים הל' עירובי חצרות סק"ז) לְהַחְמִיר, עַיֵּן שָׁם: (ג) אַף דְּהָאֵלִיָּה רַבָּה (שם) כָּתַב בִּשְׁעַת צֹרֶךְ גָּדוֹל דַּוְקָא, נִרְאֶה דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל בִּדְרַבָּנָן, וְכֵן הַחַיֵּי אָדָם (כלל עז סי"ב) הֶעְתִּיק לְהָקֵל, וְכֵן בִּתְשׁוּבַת שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב (תניינא ח"ב סי' כו): (ד) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) בְּשֵׁם סְמַ"ק. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א שֶׁכָּתַב דַּוְקָא לְהָאָרוּס עַצְמוֹ. וְעַיֵּן בְּסִימָן תמ"ד סָעִיף ז', שָׁם יִתְבָּאֵר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם: (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) וְחָק יַעֲקֹב (סק"י) בְּסִימָן תמ"ד, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁנִּכְתֹּב בָּזֶה: (ו) וְהֵם גְּרִיעִי מֵעַמֵּי הָאָרֶץ, דְּאַף אִם שְׁנֵי הַצְּדָדִים הֵם אֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ, אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם סְעוּדַת מִצְוָה, דְּמִצְוָה לְהִתְרַחֵק מֵאֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִלְמֹד מִמַּעֲשֵׂיהֶם, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לְהִתְקָרֵב וְלִשְׁמֹחַ בְּשִׂמְחָתָן: (ז) אַחֲרוֹנִים: (ח) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב), וּכְמוֹ שֶׁסִּיֵּם הַבַּיִת יוֹסֵף מִן תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' עז), וְכֵן הֶעְתִּיק הַחַיֵּי אָדָם (שם): (ט) וְהַבִּיא מֵעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שער ה סי' טו ס"ק פד) וְרִיאַ"ז (כז. שלטי הגבורים אות א) שֶׁהִזְכִּירוּ רַק חָכָם, וּכְמוֹ שֶׁהוּבָא בַּשַּׁ"ס (לו:) [וּבָאֱמֶת גַּם מִתְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (שם) אֵין רְאִיָּה לְהֶפֶךְ לְהַמְעַיֵּן]. וּמִכָּל מָקוֹם דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"ו ה"ו) מִסְתַּבֵּר דְּלֹא מַיְירֵי בְּחָכָם דַּוְקָא, דְּלֹא נָחִית אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבָא מִן הַדֶּרֶךְ דְּמִצְוָה לַחֲבֵרוֹ לְקַבֵּל פָּנָיו, וְהוּא נִכְנַס בִּכְלַל שְׁאִילַת שָׁלוֹם וּכְבוֹד הַבְּרִיּוֹת דְּמִצְוָה הוּא, דְּאִלּוּ בְּחָכָם וּמִשּׁוּם לִשְׁמֹעַ דִּבְרֵי תוֹרָה אֲפִלּוּ לֹא בָּא מִן הַדֶּרֶךְ נַמִּי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּרַשִׁ"י (לו: ד"ה אמר ר' יוחנן) וּבְרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל בַּסּוּגְיָא, וְנוּכַל לוֹמַר דְּגַם שְׁאָרֵי פּוֹסְקִים מוֹדוּ לְהָרַמְבַּ"ם בָּזֶה, אֶלָּא דְּלֹא מַיְירוּ בָּזֶה: (י) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד): (יא) וְגַם הַמְחַבֵּר מוֹדֶה לָזֶה, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לַהֲבִיאוֹ, דְּהָא גְּדוֹלָה מִזּוֹ כָּתַב לְקַמֵּיהּ, דִּבְדִיעֲבַד אִם עָבַר וְעָרֵב אֲפִלּוּ לִדְבַר הָרְשׁוּת הֲוֵי עֵרוּב וּמֻתָּר לָצֵאת, אִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן הֵיכִי שֶׁתְּחִלַּת הָעֵרוּב הָיָה לִדְבַר מִצְוָה, שֶׁמֻּתָּר אַחַר כָּךְ לָצֵאת אַף לִדְבַר הָרְשׁוּת: ב (יג) רַשִׁ"י בְּשַׁבָּת (ל"ג) [ל"ד] (ע"א ד"ה בעירובי): (יג) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו) וְהַגְּרָ"א לְעֵיל בְּרֵישׁ סִימָן שצ"ד: (יד) מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק"ב) [שֶׁהוּבָא בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו)] וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ט), וְכֵן מוּכָח מֵהַגְּרָ"א. וְהָאֵלִיָּה רַבָּה (שם) רָצָה לִדְחֹק עַצְמוֹ וּלְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַלְּבוּשׁ (ס"ב), אֲבָל כָּל הָאַחֲרוֹנִים הָאֵלּוּ לֹא סְבִירָא לְהוּ כֵּן: ג (טו) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ויש):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

עֵרוּב. * כ וְיֵשׁ חוֹלְקִים: ד לכְּשֶׁמַּנִּיחַ עֵרוּבֵי תְחוּמִין (יג) מְבָרֵךְ (יד) עַל מִצְוַת עֵרוּב, (ג) (טו) וְאוֹמֵר בְּזֶה הָעֵרוּב יְהֵא מֻתָּר לִי (טז) לֵילֵךְ מִמָּקוֹם (יז) פְּלוֹנִי אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. וְאִם מְעָרֵב לְרַבִּים אוֹמֵר יְהֵא מֻתָּר לִפְלוֹנִי וְלִפְלוֹנִי אוֹ לִבְנֵי מָקוֹם פְּלוֹנִי:

תטז דִּין עֵרוּבֵי תְחוּמִין בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת סָמוּךְ לְשַׁבָּת. וּבוֹ ה׳ סְעִיפִים:

א (א) איוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת סָמוּךְ לְשַׁבָּת, בֵּין מִלְּפָנֶיהָ בֵּין מִלְּאַחֲרֶיהָ, אוֹ שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלֻיּוֹת, (ב) יֵשׁ לוֹ לְעָרֵב שְׁנֵי עֵרוּבִין (ג) לִשְׁתֵּי רוּחוֹת, וְסוֹמֵךְ (ד) עַל אֵיזֶה מֵהֶם שֶׁיִּרְצֶה לַיּוֹם הָרִאשׁוֹן, וְעַל הָעֵרוּב שֶׁבָּרוּחַ הַשְּׁנִיָּה לַיּוֹם הַשֵּׁנִי. אוֹ מְעָרֵב עֵרוּב אֶחָד לְרוּחַ אַחַת וְסוֹמֵךְ עָלָיו (ה) לְאֶחָד מִשְּׁנֵי הַיָּמִים, וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי יִהְיֶה כִּבְנֵי הָעִיר וּכְאִלּוּ לֹא עָשָׂה עֵרוּב וְיֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. בבַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלֻיּוֹת, אֲבָל בִּשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הֲרֵי הֵן (ה׳) (ו) כְּיוֹם אֶחָד, וְאֵינוֹ מְעָרֵב לִשְׁנֵי יָמִים אֶלָּא (ז) לְרוּחַ אַחַת. (ח) גוְכֵן מַתְנֶה אָדָם עַל עֵרוּבוֹ וְאוֹמֵר עֵרוּב לְשַׁבָּת זוֹ אֲבָל לֹא לְשַׁבָּת אַחֶרֶת, (ט) לְשַׁבָּת אַחֶרֶת אֲבָל לֹא לְשַׁבָּת זוֹ, לְשַׁבָּתוֹת וְלֹא לְיָמִים טוֹבִים, לְיָמִים טוֹבִים וְלֹא לְשַׁבָּתוֹת: **ב** [*] (י) דהַמְעָרֵב לִשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים (יא) שֶׁל גָּלֻיּוֹת אוֹ

כ לְפָרוּשׁ רַבֵּנוּ תָּם (שבת לד. תוד״ה שניהם) שֶׁבְּעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת דַּוְקָא הוּא, וְכֵן דַּעַת הָרֹא״ש (עירובין פ״ו סי׳ כג) וְהָרַמְבַּ״ן (שבת לד.) וְחָרַשְׁבַּ״א (שבת שם, עירובין עו.). ל רַמְבַּ״ם שָׁם (פ״ו הכ״ד) וְסֵפֶר הָעִתִּים (סי׳ פח), וּמֻסְכָּם מִן הַגְּאוֹנִים.

א מִשְׁנָה עֵרוּבִין ל״ח (ע״א), וּכְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שָׁם בַּגְּמָרָא. ב מִשְׁנָה שָׁם ל״ט (ע״א), וּכְרַבִּי יוֹסִי דִּבְרַיְיתָא, וּשְׁנָאוֹ רַבִּי בַּמִּשְׁנָה בִּלְשׁוֹן חֲכָמִים. ג צִיַּנְתִּיו לְעֵיל בְּסִימָן תי״ג (אות ה). ד לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ח׳ מֵהִלְכוֹת עֵרוּבִין (ה״ח).

בְּאֵר הֵיטֵב

וּבְמַהֲרִי״ל נִסְתַּפֵּק אִם מֻתָּר לְעָרֵב כְּדֵי לֵילֵךְ לְמִנְיָן. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב), וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ סִימָן צ׳ סָעִיף י״ו וַדַּאי שָׁרִי, וְכֵן מַשְׁמַע מִמַּה שֶּׁכָּתוּב סִימָן שי״א סוֹף סָעִיף ב׳. וְהַמְעָרֵב בְּרַגְלָיו, יָכוֹל לְעָרֵב לִדְבַר הָרְשׁוּת. בֵּית יוֹסֵף, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (שם):

ד (ג) **וְאוֹמֵר.** וְאִם לֹא אָמַר, אֵינוֹ עֵרוּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תט״ז סָעִיף ב׳, וְעַיֵּן סוֹף סִימָן שס״ו (סט״ו):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [בשו״ע] **הַמְעָרֵב לִשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלֻיּוֹת.** וְכָתַב בְּנוֹדָע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָה תִּנְיָנָא סִימָן מ״ח אִם צָרִיךְ בְּיוֹם שֵׁנִי לֵילֵךְ לְעִיר שֶׁהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ קָרוֹב לְשִׁשָּׁה אֲלָפִים אַמָּה, יָכוֹל לְהַנִּיחַ בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב עֵרוּב שֶׁיִּהְיֶה רָחוֹק אַלְפַּיִם אַמָּה בְּקָרוּב מִמְּקוֹמוֹ, וּבְיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן יֵלֵךְ מִמְּקוֹמוֹ עַד קָרוֹב לְאַרְבַּעַת אֲלָפִים אַמָּה מִמְּקוֹמוֹ, וְיִרְאֶה שֶׁיַּגִּיעַ שָׁם עַל כָּל פָּנִים

א (ה׳) **כְּיוֹם אֶחָד.** וַאֲפִלּוּ נֶאֱכַל בָּרִאשׁוֹן, יוֹצֵא בַּשֵּׁנִי, דִּקְדֻשָּׁה אַחַת הֵן אֲפִלּוּ לְקֻלָּא, רַשְׁבַּ״ם וְהָרַמְבַּ״ם. וְעַיֵּן סִימָן תק״ג סָעִיף א׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם. וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֶחָד נָקְטִינַן לְהָקֵל מִשּׁוּם דְּהוּא מִלְּתָא דְּרַבָּנָן. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שצ״ג סָעִיף ג׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק טו־טז) וּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אבל) בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: ד (יג) **מְבָרֵךְ וְכוּ׳.** אַף עַל גַּב שֶׁאִם לֹא יִרְצֶה לֵילֵךְ חוּץ לְאַלְפַּיִם אֵין צָרִיךְ עֵרוּב, (טז) מִכָּל מָקוֹם שַׁיָּךְ לוֹמַר וְצִוָּנוּ שֶׁלֹּא לֵילֵךְ בְּלִי עֵרוּב, כְּעִנְיַן שְׁחִיטָה שֶׁמְּבָרֵךְ עָלֶיהָ אַף עַל גַּב שֶׁאֵינוֹ מְחֻיָּב לֶאֱכֹל בָּשָׂר: (יד) **עַל מִצְוַת עֵרוּב.** וְאִם לֹא בֵּרֵךְ, (יז) אֵינוֹ מְעַכֵּב: (טו) **וְאוֹמֵר בְּזֶה הָעֵרוּב וְכוּ׳.** וְאִם לֹא אָמַר, לֹא הָוֵי עֵרוּב [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה)]. מִיהוּ אִם אָמַר יְהֵא זֶה לְעֵרוּב, מְהַנֵּי (יח) בְּדִיעֲבַד [חַיֵּי אָדָם (כלל עז ס״י)]. וְכָל זֶה כְּשֶׁעֵרֵב בְּפַת, אֲבָל אִם עֵרֵב בְּרַגְלָיו, בְּכַוָּנָה לְחוּד סַגִּי כְּשֶׁהָלַךְ לְשָׁם [פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ה)]: (טז) **לֵילֵךְ.** בַּלְּבוּשׁ הַנֻּסָּח לֵילֵךְ לְמָחָר, וְכֵן אִיתָא לְעֵיל בְּסִימָן ת״ט סָעִיף ז׳. וְאִם מְעָרֵב לְכָל הַשַּׁבָּתוֹת, יֹאמַר לְכָל שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה: (יז) **פְּלוֹנִי.** פֵּרוּשׁ, מִמָּקוֹם זֶה, דְּהָא אוֹמֵר בְּשָׁעָה שֶׁמַּנִּיחַ:

א (א) **יוֹם טוֹב וְכוּ׳ סָמוּךְ לְשַׁבָּת וְכוּ׳.** דְּיוֹם טוֹב וְשַׁבָּת וְכֵן שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלֻיּוֹת שְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת הֵן, וְלָכֵן אֵין עֵרוּב יוֹם אֶחָד שַׁיָּךְ לַחֲבֵרוֹ: (ב) **יֵשׁ לוֹ לְעָרֵב וְכוּ׳.** פֵּרוּשׁ, יָכוֹל לְעָרֵב שְׁנֵי עֵרוּבִין בְּפַעַם אַחַת וְכוּ׳: (ג) **לִשְׁתֵּי רוּחוֹת.** (ה׳) וּמְכַוֵּן שֶׁהָעֵרוּב שֶׁיִּבְרֹר בַּלַּיְלָה הַזֶּה לֵילֵךְ מִשָּׁם הָאַלְפַּיִם, יִקְנֶה לוֹ שְׁבִיתָה בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁל יוֹם זֶה לְצֹרֶךְ מָחָר, וְהָעֵרוּב שֶׁבַּצַּד הַשֵּׁנִי יִקְנֶה לוֹ שְׁבִיתָה בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּלְמָחָר לְצֹרֶךְ יוֹם הַשֵּׁנִי: (ד) **עַל אֵיזֶה מֵהֶם שֶׁיִּרְצֶה.** וְאֵין צָרִיךְ לְבָרֵר דַּעְתּוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, (ג) דְּאָמְרִינַן יֵשׁ בְּרֵירָה וְהֻבְרַר הַדָּבָר לְמַפְרֵעַ שֶׁבַּמָּקוֹם הַזֶּה קָנָה לוֹ שְׁבִיתָה הַיּוֹם בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תי״ג (ס״א), אַךְ מִכֵּיוָן שֶׁבֵּרֵר צַד אֶחָד בְּיוֹם רִאשׁוֹן, שׁוּב אֵינוֹ רַשַּׁאי לֵילֵךְ בְּאוֹתוֹ יוֹם לַצַּד הַשֵּׁנִי: (ה) **לְאֶחָד מִשְּׁנֵי הַיָּמִים.** הַיְנוּ לְאֵיזֶה מֵהֶם שֶׁיִּרְצֶה, וּמַיְירֵי גַּם כֵּן שֶׁמְּכַוֵּן בְּהַנָּחָתוֹ שֶׁעֵרוּבוֹ יִקְנֶה לוֹ בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁל אֵיזֶה מִשְּׁנֵי הַיָּמִים לְצֹרֶךְ יוֹם מָחָר שֶׁלּוֹ, וּבַיּוֹם הָאַחֵר יִהְיֶה כִּבְנֵי עִירוֹ: (ו) **כְּיוֹם אֶחָד וְכוּ׳.** דִּכְיוֹם אֶחָד אָרֹךְ חָשְׁבִינַן לֵיהּ, וּבְיוֹם אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְעָרֵב חֶצְיָהּ לְכָאן וְחֶצְיָהּ לְכָאן: (ז) **לְרוּחַ אַחַת.** וְהוּא הַדִּין דְּאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר יִקְנֶה לִי עֵרוּבִי כָּאן הַיּוֹם וּלְמָחָר אֶהְיֶה כִּבְנֵי עִירִי: (ח) **וְכֵן וְכוּ׳.** אֲרִישׁ הָעִנְיָן קָאֵי, כְּמוֹ שָׁם שֶׁיָּכוֹל לְהַנִּיחַ עֵרוּב אֶחָד בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב וְשֶׁיָּחוּל עָלָיו לְבַדּוֹ אוֹ רַק עַל הַשַּׁבָּת שֶׁאַחַר יוֹם טוֹב: (ט) **לְשַׁבָּת אַחֶרֶת.** וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה עֵרוּבוֹ קַיָּם בְּאוֹתוֹ שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וּכְשֶׁמַּנִּיחוֹ לְכַמָּה שַׁבָּתוֹת, צָרִיךְ לְהַשְׁגִּיחַ תָּמִיד שֶׁמָּא נִתְעַפֵּשׁ אוֹ הִתְלִיעַ, דְּזֶה הוּא דָּבָר הַמָּצוּי, וּבִפְרָט בִּימֵי הַקַּיִץ, אוֹ נֶאֱבַד לְגַמְרֵי [אַחֲרוֹנִים]: ב (י) **הַמְעָרֵב לִשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁפֵּרֵשׁ בְּהֶדְיָא שֶׁיָּחוּל הָעֵרוּב עַל שְׁנֵי הַיָּמִים אוֹ עַל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב: (יא) **שֶׁל גָּלֻיּוֹת.** וּלְאַפּוּקֵי שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אַף אִם נֶאֱכַל עֵרוּבוֹ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן (ג) יָכוֹל לֵילֵךְ גַּם בַּשֵּׁנִי,

בֵּאוּר הֲלָכָה

שֶׁהִנִּיחַ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אִי דַּוְקָא בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹ אֲפִלּוּ בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּרַבִּי יוֹסִי שֶׁהוּא זְמַן מוּעָט מְאֹד קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים, דְּוַדַּאי מִסְתַּבְּרָא דַּאֲפִלּוּ בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּרַבִּי יוֹסִי, דְּמַעְקַר הַדִּין בְּוַדַּאי הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסִי נֶגֶד רַבִּי יְהוּדָה, כִּדְאָמַר הַגְּמָרָא [פְּסָחִים דַּף ב׳ (ע״א)] וְהָא קַיְימָא לָן דְּעַד צֵאת הַכּוֹכָבִים יְמָמָא הוּא, אֶלָּא דְּמַחְמְרִינַן כְּרַבִּי יְהוּדָא לְעִנְיַן שַׁבָּת, וְכֵדְאָמַר הַגְּמָרָא הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה לְעִנְיַן שַׁבָּת, וְעַל כֵּן לְעִנְיַן עֵרוּבֵי תְחוּמִין בְּוַדַּאי יוֹכֵל לִסְמֹךְ עַל דַּעַת רַבִּי יוֹסִי, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי:

* **וְיֵשׁ חוֹלְקִים.** הִנֵּה מִלְּשׁוֹן הַמְחַבֵּר מַשְׁמַע דְּמַעְקַר הַדִּין תָּפֵס כְּדֵעָה רִאשׁוֹנָה, דְּהוּא דַּעַת רַשִׁ״י (שבת לד. ד״ה ה״ג ספיקא) וְהָרַמְבַּ״ם (פ״ו הי״ג) וְהָרַב הַמַּגִּיד (שם) שֶׁעוֹמֵד בְּשִׁיטָתוֹ, וְלֹא כְּדַעַת תּוֹסָפוֹת (שבת לד. ד״ה שניהם) וְהָרֹא״ש (פ״ו סי׳ כג). **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל, דְּהִנֵּה מָצִינוּ תִּשְׁעָה רִאשׁוֹנִים דְּסָבְרִי דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב כְּשֶׁעֵרֵב בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת,** וְהֵם הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שבת לד.) וְהָרַבֵּנוּ תָּם (בתוס׳ שם) וְהָרַשְׁבַּ״א [הַמּוּבָא בַּתּוֹסָפוֹת (שם)] וְהָרַמְבַּ״ן [שֶׁכָּתַב בְּהֶדְיָא בְּחִדּוּשָׁיו (שבת לד.) דְּהָעִקָּר כְּהָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל, דְּמֵימְרָא צֵא וְעָרֵב וְעָרֵב בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, הוּא כְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל דְּקָאֵי רַק אַעֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת] וְהָרַשְׁבַּ״א בְּחִדּוּשָׁיו (שבת שם, עירובין עו.) וְהָרֹא״ש (שבת פ״ב סי׳ כב) [שֶׁהֵבִיא דַּעַת רַבֵּנוּ תָּם לְדִינָא, כִּדְמוּכָח מֵהָרְמָזִים] וְהָרִיטְבַּ״א בְּעֵרוּבִין דַּף ע״ו (ע״א) וְהָרַ״ן בְּשַׁבָּת סוֹף פֶּרֶק ב׳ (יד: ד״ה והאי) וְהַמָּרְדְּכַי בְּפֶרֶק בְּכֹל מְעָרְבִין (סי׳ תפח), **וְהָיָה לוֹ לְהָבִיא דֵּעָה זוֹ לְעִקָּר וְהַדֵּעָה רִאשׁוֹנָה בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא. וְדַע עוֹד, דִּלְדַעַת הַמַּחְמִירִין לְעִנְיַן תְּחוּמִין לְעִנְיַן זְמַן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, יֵשׁ פְּלוּגְתָּא דְּרַבְּוָתָא**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (טז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד): (יז) רַמָּ״א לְעֵיל בְּסִימָן שצ״ה (ס״א), וְהוּא הַדִּין הָכָא: (יח) **וּלְפִי זֶה אֶפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ לֹא אָמַר כְּלָל, רַק שֶׁמְּבָרֵךְ עָלָיו עַל מִצְוַת עֵרוּב, יִהְיֶה נֶחְשָׁב זֶה כְּאִלּוּ אָמַר 'יְהֵא זֶה לְעֵרוּב',** וּמַה שֶּׁהֶחְמִירוּ הָאַחֲרוֹנִים הַיְנוּ בְּשֶׁלֹּא בֵּרֵךְ כְּלָל, **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

א (ה׳) עַיֵּן בַּמִּשְׁנָה ל״ח (ע״א) וְרַשִׁ״י שָׁם (ד״ה ואומר): (ג) אַחֲרוֹנִים: ב (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah